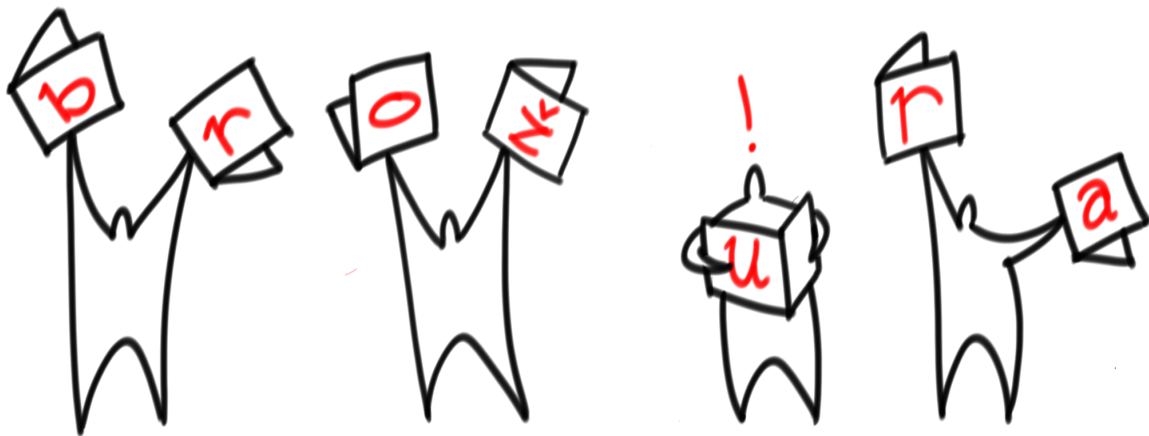

MANUÁL

tvorby veřejných prostranství
hlavního města Prahy

STRATEGIE

rozvoje veřejných prostranství
hlavního města Prahy
/ návrh

STRATEGIE

rozvoje veřejných prostranství
hlavního města Prahy / návrh

— 2014/06
— Kancelář
veřejného
prostoru

MANUÁL

tvorby veřejných prostranství
hlavního města Prahy

— 2014/06
— Kancelář
veřejného
prostoru

KDE MANUÁL / STRATEGIE VZNIKLY?

Institut plánování a rozvoje hlavního města Prahy (IPR Praha) je přední koncepční pracoviště Prahy v oblasti urbanismu, architektury, rozvoje, tvorby a správy města. Veškeré aktivity IPR Praha sledují jeden společný cíl – učinit Prahu živým, vlivným, dynamickým a konkurenceschopným městem, které je příjemné pro život, pružně reaguje na současné potřeby obyvatel a ob stojí mezi nejvyspělejšími městy v Evropě. Od roku 2013 je součástí institutu Kancelář veřejného prostoru. Jejím úkolem je zastupovat zájem města v oblasti veřejných prostranství a vytvářet koncepci jejich rozvoje. Návrh Strategie rozvoje veřejných prostranství a Manuál tvorby veřejných prostranství jsou prvními kroky v ovlivňování podoby a kvality pražského veřejného prostoru.

CO JE MANUÁL?

Manuál tvorby veřejných prostranství hl. m. Prahy přináší principy, pravidla, doporučení a kritéria tvorby veřejných prostranství. Slouží jako podklad pro rozvoj veřejných prostranství – definuje jejich kvalitu, reaguje na dlouhodobě neřešené problémy a zabývá se nástroji ke zlepšení situace od celku až po detail. Při přípravě dokumentu byly využity osvědčené příklady manuálů vyspělých metropolí s vysokou kvalitou veřejných prostranství, současně však bylo nutné zohlednit odlišnosti vyplývající z legislativního prostředí, ze společenské, politické a kulturní situace v Praze.

KOMU JE MANUÁL URČEN?

Manuál je určen všem aktérům, kteří se podílejí na tvorbě veřejných prostranství v rovině investic, plánování, navrhování, schvalování, údržby a provozu. Využijí ho zejména zástupci městských organizací a jejich projektanti, městské části, ale také soukromí investoři a veřejnost.

ČÍM SE ZABÝVÁ NÁVRH STRATEGIE?

Návrh Strategie rozvoje veřejných prostranství hl. m. Prahy analyzuje současné problémy, formuluje východiska a cíle kvalitního rozvoje veřejných prostranství a nastiňuje možné nástroje k jeho dosažení. Návrh Strategie lze současně chápat jako důvodovou zprávu Manuálu a jeho úvod.

KOMU JE NÁVRH STRATEGIE URČEN?

Cílovou skupinou Strategie jsou zejména aktéři z řad politiků města, investorů, ekonomů i uživatelů, především správa města, samospráva a státní správa.

Jaké jsou podle Vás největší nedostatky veřejných prostranství Prahy a procesu jejich tvorby?

Veřejná prostranství Prahy nemají až na několik čestných výjimek žádný charakter. Kvalita a kouzlo místa je vždy přehlušeno náletem (plevelem) infrastrukturních prvků, reklamy a hloupě vyvedených informačních systémů.

ING. ARCH. JAROSLAV ŽIMA
(architekt a urbanista)

Veřejná prostranství v Praze jsou nekonceptně řešena, ale často mám spíš dojem, že se jimi vlastně dosud nikdo seriózně nezabýval.

ING. ARCH. ZDENĚK LUKEŠ
(historik architektury)

Mezi chronicky problematická místa je třeba zařadit nejen okrajové oblasti města, ale bohužel také jeho centrum, zvláště náměstí. Ztráta přirozených funkcí, radikální úbytek obyvatel, vytváření paralelních komerčních „pseudoveřejných“ prostor, turistická komercializace centra i komerční vybydlení domů, které náměstí obklopují, zde vytvořily situaci, která se v mnoha ohledech zdá být bezvýchodnou.

PHDR. RICHARD BIEGEL, PH.D.
(historik architektury a místopředseda Klubu Za starou Prahu)

Požádali jsme 20 odborníků
z oblasti architektury a urbanismu,
aby definovali základní problémy
veřejných prostranství Prahy.

*Dílčí zájem motoristy,
dopravního inženýra, správce
sítě či komunikace, stánkového
prodejce, majitele reklamy či
provozovatele nějaké atrakce
má zdánlivě vždy přednost před
celkovou koncepcí, otevřeností,
dlouhodobým zájmem.*

DOC. ING. ARCH. MICHAL KOHOUT
(architekt a pedagog na Fakultě architektury ČVUT)

*Absence celkové vize. Nedostatek
odvahy k velkorysejším
projektům. Nekoordinovanost
zásahů, kdy nakonec vždy
převáží hlediska technicistní.*

DOC. PHDR. PETR KRATOCHVÍL
(historik a teoretik architektury)

*Každodenní procesní
problémy vyplývají zejména
z dominance vybraných správců
infrastruktury, preference
dopravního řešení před pohybem
pěších, absence koncepcí uliční
zeleně a nízkého množství
fyzických úprav prostorů
na obytné ulici. Město je výrazně
postiženo nespravedlivou
„privatizací“ veřejného
prostranství způsobenou
parkováním osobních aut.*

ING. ARCH. PETR HLAVÁČEK
(architekt, proděkan a pedagog na Fakultě architektury ČVUT)

STRATEGIE

rozvoje veřejných prostranství
hlavního města Prahy / návrh

2014/06

Kancelář
veřejného
prostoru

1. Úvodní slovo a cíle tvorby veřejných prostranství

Základní vlastnosti kvality veřejných prostranství

bezpečnost

zdravé prostředí

pobytové kvality

kvalita pohybu

lidské měřítko

možnost užívání

svoboda volby

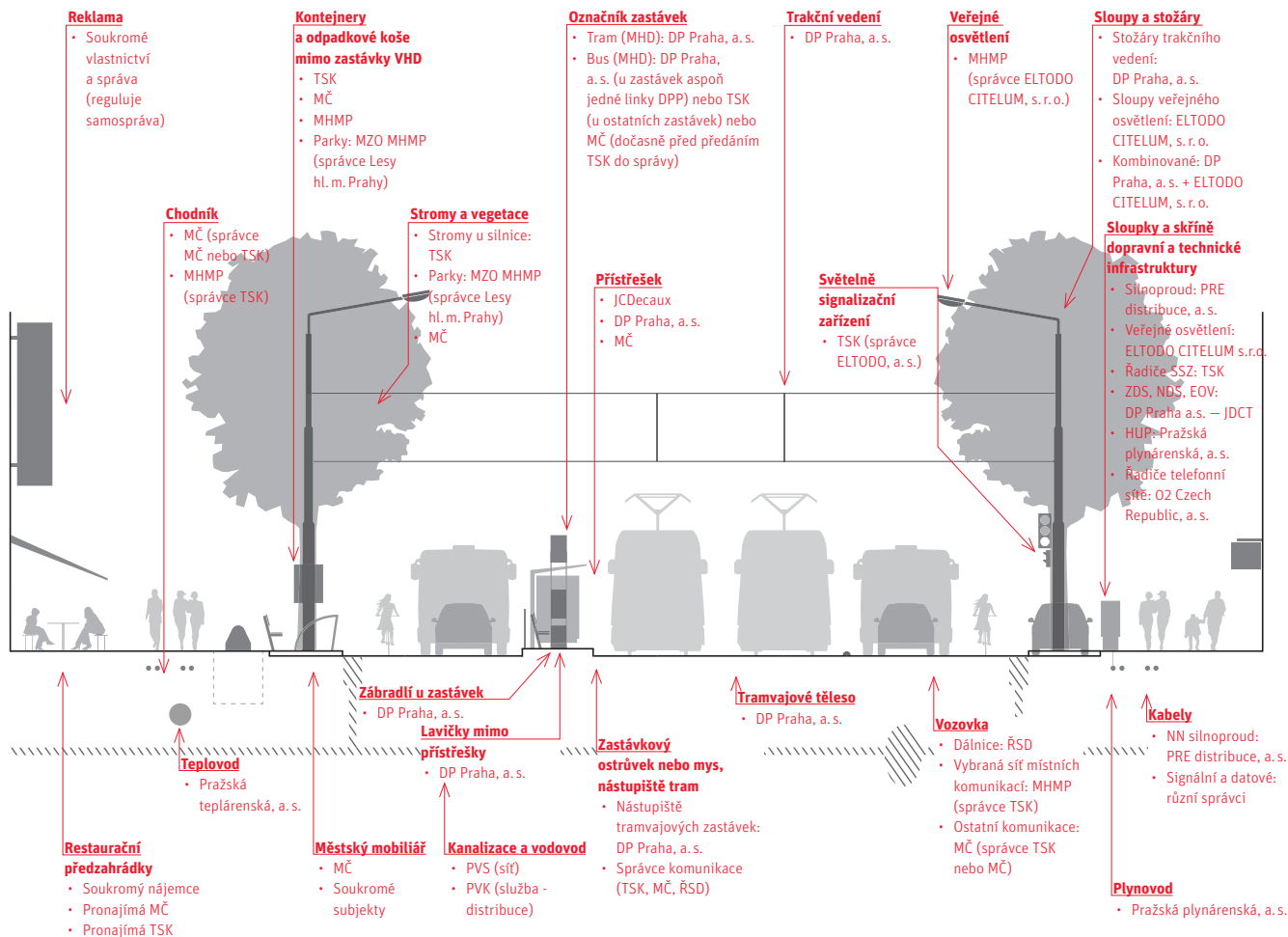

identita místa

- Kvalitní veřejné prostranství je především obytné, tj. bezpečné, vstřícné pro všechny skupiny obyvatel, zdravé, živé, komunikativní, smyslově podnětné a krásné.
- Základem tvorby veřejných prostranství je lidské měřítko a lidské smysly.
- Veřejná prostranství by měla být nejenom přístupná, ale také atraktivní pro všechny skupiny obyvatel.
- Kvalitní údržba a úklid jsou stěžejním předpokladem kvality veřejných prostranství.
- Veřejná prostranství města by měla vybízet k pěšímu pohybu a k pobývání. Prioritou je obytná kvalita veřejných prostranství, které by zpravidla měla být podřízena dopravní i technická infrastruktura.
- Kvalitní veřejná prostranství by měla poskytovat prostor pro co největší škálu dobrovolných činností a iniciovat sociální kontakt mezi jedinci.
- Identifikace s prostředím upevňuje soudržnost společnosti. Místa nijaká, anonymní vytvářejí pocit odcizení a nejsou lidmi vyhledávána.
- Možnosti využití veřejných prostranství by měly reagovat na proměnu rytmu denní doby, týdenních cyklů a ročních období.

Vybrané teze analýzy současného stavu

Schéma vlastnictví a správců jednotlivých částí a prvků veřejných prostranství

Hlavní problémy, které brání dosažení maximální kvality veřejných prostranství v Praze.

- Není formulována politická vize města, která by definovala cíle rozvoje veřejných prostranství.
- Neexistuje koncepce priorit města v rozvoji veřejného prostoru a veřejných prostranství a na jejich základě časový a investiční dlouhodobý plán rozvoje.
- Rozpočet hl. m. Prahy neobsahuje souhrnnou kapitolu investičních výdajů na veřejná prostranství, pouze samostatné kapitoly technických a infrastrukturních investic.
- Na úklid a údržbu veřejných prostranství není kladen dostatečný důraz.
- Estetická a pobytová kvalita velké části veřejných prostranství je nízká.
- Reálný stav a způsob využití veřejných prostranství neodpovídá potenciálu, který Praha má v urbánní i sociální struktuře.
- Dopravní řešení často dominantně určuje fyzické uspořádání a organizaci prostoru a často degraduje, až znemožňuje plnohodnotné užívání veřejných prostranství.
- Neexistuje koordinace jednotlivých složek utvářejících veřejná prostranství. Investice jsou roztrženy mezi jednotlivé městské správce a organizace.
- Při projektování úprav veřejných prostranství většinou chybí architekt. V důsledku toho jsou řešeny pouze dílčí části bez vyhodnocení vlivu uvažovaných úprav na celkovou kvalitu prostoru a na související širší oblast města.

Procesy tvorby, správy a užívání veřejných prostranství

PRINCIPY A SLOŽKY PROCESU

KVALITNÍ PLÁNOVACÍ PŘÍPRAVA

Ke kvalitě veřejných prostranství přispívá pečlivá plánovací a projekční příprava. Stěžejní je celková koncepce vycházející z vize a soulad všech dílčích záměrů i fází s koncepcí. Základním předpokladem je striktní rozlišování kompetence jednotlivých aktérů procesu rozhodování.

AKTÉŘI V PROCESU PLÁNOVÁNÍ

Nutné je zabezpečit naplnění základních rolí jednotlivých aktérů s přehlednou hierarchií, rozdělenými a definovanými kompetencemi a zodpovědností, zejména základní vztah investor (samospráva) — koordinátor projektů — architekt, projektant — prováděcí koordinátor — dodavatel stavby/technologie.

KOORDINÁTOR PROJEKTU

Koordinátor je výkonnou složkou investora (samosprávy). Měl by zastupovat město jako investora záměru, může jím být podle rozsahu záměru subjekt v rámci struktury orgánů města nebo subjekt městem určený.

ARCHITEKT: TVŮRCE KONCEPCE

Na základě jasně definovaného zadání od koordinátora projektu a investora zpracovává podrobnou celostní koncepci místa. Zpracovává dílčí vstupy a požadavky dalších účastníků a specialistů. Formuluje zadání pro specialisty. Vyhodnocuje rozpory a doporučuje řešení v případě protichůdných požadavků.

FÁZE PROCESU

PŘEDPROJEKTOVÁ PŘÍPRAVA

U všech záměrů na veřejných prostranstvích musí přednostně proběhnout vyhodnocení urbanistických a architektonických souvislostí dotčeného veřejného prostranství, musí být zjištěn potenciál jeho zlepšení a doporučeno případné sloučení s jinou plánovanou investiční akcí na stejném veřejném prostranství.

ZAPOJENÍ VEŘEJNOSTI

Má-li být veřejné prostranství skutečně přijato uživateli za své, je žádoucí, aby se zejména na počátku při formulaci zadání úprav i v průběhu dalších fází podařilo aktivně zapojit místní veřejnost.

VÝBĚR ZHOTOVITELE PROJEKTU

Cílem výběru zhotovitele projektu musí být především zajištění vysoké kvality díla, výběr musí proběhnout transparentním způsobem.

PROJEKTOVÁ PŘÍPRAVA

Jednotlivé stupně projektové přípravy by měly být zadávány s ohledem na odbornost projektanta. Pokud zhotovitelem dalších stupňů projektové dokumentace není autor koncepce či studie, je nezbytné zajistit jeho účast ve všech navazujících fázích včetně realizace na základě zadání koordinátora projektu.

Rámcové principy postupu při vytváření, správě, provozu, údržbě a užívání veřejných prostranství, které jsou v současné praxi nedostatečně uplatňovány.

SPRÁVA A ÚDRŽBA

Pro efektivní spravování veřejných prostranství je zapotřebí, aby Praha zajistila systematické řešení a jednotnou věcnou i časovou koordinaci všech dílčích správců jednotlivých částí veřejných prostranství a prvků technické infrastruktury na celém území města. Pro zvýšení kvality některých veřejných prostranství často stačí důkladný a pravidelný úklid a stálá údržba.

EKONOMIE VEŘEJNÝCH PROSTRANSTVÍ

Primárním účelem veřejných prostranství je zajistit kvalitní prostředí pro život ve městě, nikoliv generovat zisk. Je samozřejmě pozitivní, pokud užívání veřejných prostranství přináší zisk, nesmí se tak ale díť na úkor jeho primárního účelu, a to vytvořit kvalitní prostředí pro život. Dále je žádoucí důsledně oddělit provozní a investiční náklady správcovských organizací. Výsledkem bude lepší přehled o skutečných cenách jejich služeb a náklady na investice bude možné sdružovat a koordinovat s ostatními investicemi.

POVOLOVÁNÍ

Řešení by měla být už v průběhu projektování předjednána s dotčenými orgány státní správy a dalšími aktéry, jichž se realizace záměru bude dotýkat, aby byl časový prostor pro případné úpravy projektu. V opačném případě hrozí při povolování riziko neúspěchu a zdržení průběhu realizace záměru.

VÝBĚR ZHOTOVITELE STAVBY

Zhotovitele stavby je třeba vybírat transparentním způsobem tak, aby byl zohledněn především příznivý poměr kvality a ceny dodaného díla.

REALIZACE

Po výběru dodavatele stavby musí být věnován dostatečný čas na koordinaci dodavatelů dílčích částí stavby. O konečné kvalitě realizace na veřejném prostranství rozhoduje především odbornost a důslednost technického dozoru a autorského dozoru architekta.

PŘEBÍRÁNÍ DO SPRÁVY

K záměru se musí již během přípravy projektu vyjadřovat budoucí správce, jemuž bude dokončené dílo svěřeno do správy. Nesmí nastat situace, kdy správce odmítne dílo do správy převzít. Součinnost by měl zajišťovat investor.

MANUÁL

tvorby veřejných prostranství
hlavního města Prahy

2014/06

Kancelář
veřejného
prostoru

IPR
PRAHA

D-2 Stromy a vegetace

Vymezení tematického rozsahu

Základní principy,
kterými se Manuál zabývá.

OBEČNÝ, NE MÍSTOPISNÝ

Manuál se zabývá principy a pravidly v obecné rovině.
Místopisem jednotlivých veřejných prostranství
se bude zabývat Koncepce rozvoje veřejných
prostranství hl. m. Prahy.

INICIAČNÍ, NIKOLIV POUZE REGULAČNÍ

Dokument není právním předpisem, je především
iniciačním nástrojem. Principy a pravidla jsou
formulovány v obecné rovině a nelze je přejímat
mechanicky. Vždy je nutné současně zohlednit
individuální kontext místa a situace.

DETAILY A OBJEKTY, NE URBANISMUS

Manuál se zabývá především uspořádáním
veřejného prostranství a umísťování objektů
vybavenosti. Záměrně se tedy nezabývá
urbanistickou strukturou města.

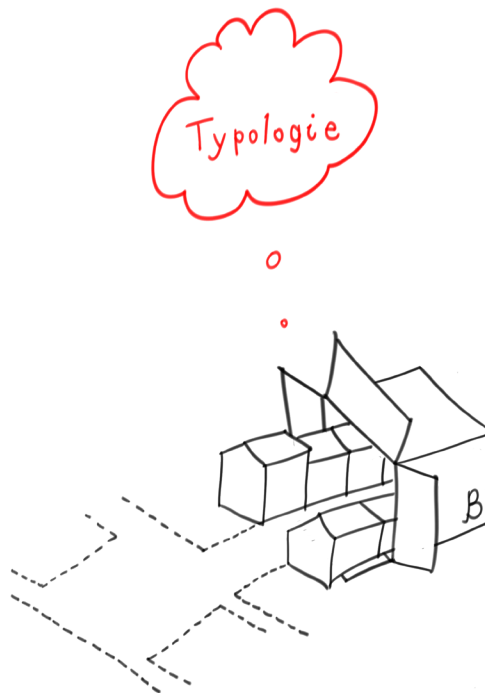
FYZICKÝ PROSTOR, NE DĚJE

Cílem Manuálu je primárně řešit
fyzickou podobu veřejných prostranství,
jako jeviště pro děje města.

Obsah Manuálu

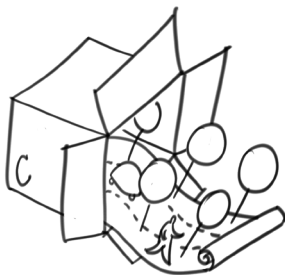
Úvod obsahuje základní cíle dokumentu a způsob jak manuál používat.

TYPLOGIE popisuje v obecné rovině jednotlivé typy veřejných prostranství a jejich roli ve městě. Slouží jako podklad při definování charakteru prostorů a z něj vyplývajících principů a pravidel jejich tvorby.

Manuál je rozdělen do čtyř základních částí,
které definují kvalitu veřejných prostranství
a nástroje, jak ji dosáhnout
ve struktuře od obecného po detail.

Uspořádání

USPOŘÁDÁNÍ se věnuje kvalitě veřejných
prostranství z hlediska organizace provozu
a dílčích celků veřejných prostranství.

Prvky

PRVKY popisují vybraná pravidla a principy
k jednotlivým komponentům veřejných prostranství,
která jsou strukturovaná dle typových kategorií.

Typologie

Kapitola Typologie je věnována obecným principům vytváření kvalitního veřejného prostranství jako typologického celku na základě definování jeho charakteru a urbanistické úlohy ve struktuře města. Pro jednotlivé typy jsou pak formulována základní pravidla k dosažení jejich kvality.

Základními okolnostmi, které velkou měrou podobu prostranství ovlivňují, jsou především význam prostranství v rámci města a charakter navazující struktury zástavby. Ty vytvářejí kontext, který určitému typu prostranství propůjčí charakter, atmosféru a identitu.

Cílem je, aby každé veřejné prostranství mělo čitelný charakter a zastávalo jasnou a smysluplnou úlohu v celkové struktuře města.

Základní osnovu struktury veřejných prostranství města tvoří tradiční typy: ulice, náměstí, nábřeží a parky. Ostatní specifická veřejná prostranství, která doplňují obraz města a zpravidla se fyzicky i významově vážou k určitým stavebním objektům či urbanistickým typům, jsou pasáže a průchody, veřejná prostranství okolo veřejných budov a dopravní infrastruktury nebo například sídliště.

ULICE

Častým pražským jevem jsou místa funkcionalistických činžovních domů, kde stavební čára odstupuje od uliční. Vzniká tak příležitost k obohacení ulice o drobné pobytové prostranství

[Praha 1, Soukenická | foto: Tomáš Cach]

PARK

Praha má mnoho parků, které mohou často nepatrnými zásahy dobře sloužit k pobytu a načerpání duševních i fyzických sil. Tvoří také součást ekosystému města

[Praha 1, Kampa | foto: Kateřina Frejlichová]

NÁMĚSTÍ

Náměstí je tradičním veřejným prostranstvím. Reprezentuje město, lokalitu, společenství. Je místem setkávání, orientačním bodem, salonem města

[Praha 1, Staroměstské náměstí | foto: Tomáš Cach]

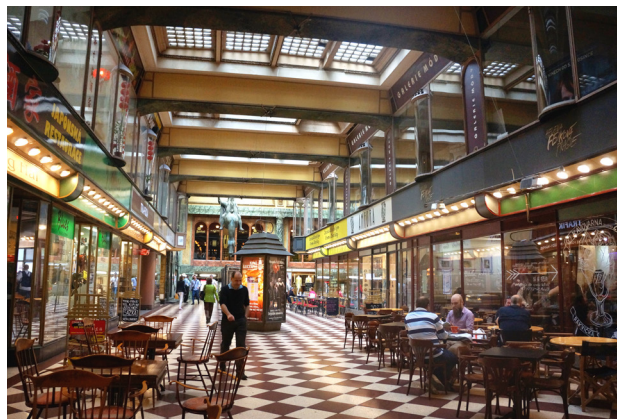
NÁBŘEŽÍ

Náplavka je prostranstvím s velkým pobytovým potenciálem, patří k nejvyhledávanějším místům Prahy. Atraktivitu nábreží zvyšuje vizuální kontakt s vodní hladinou a pražskými dominantami

[Praha 2, Rašínovo nábreží | foto: Martin Špičák]

PASÁŽE A PRŮCHODY

Pasáže a průchody patří k pražským specifickým a měly by být jako fenomén chráněny a rozvíjeny

[Praha 1, pasáž Lucerna | foto: Kateřina Frejlichová]

SÍDLIŠTĚ

Centrální park je pro mnohá pražská sídliště ústředním prostranstvím, kde se odehrávají společenské a rekreační aktivity. Jejich vhodnou kultivací lze zvýšit kvalitu života na sídlišti

[Praha 9, sídliště Prosek, park Přátelství | foto: Veronika Kučerová]

Uspořádání

Cílem kapitoly Uspořádání je definovat maximální kvalitativní potenciál odpovídající významu veřejného prostranství.

Uspořádání by při zachování funkčnosti mělo vždy primárně vycházet z celkové kompozice prostoru a být jí podřízeno. Pobytově nejvstřícnější jsou veřejná prostranství s maximální mírou sdílení prostoru, svobodou pohybu a pobytu zejména pro chodce.

Cílem nemůže být pouhé splnění technických a legislativních požadavků. Jejich mechanické uplatnění je zpravidla příčinou vzniku neobytného prostoru.

USPOŘÁDÁNÍ ULIČNÍCH PROFILŮ

Role uličního prostranství ve struktuře města určuje základní požadavky na uspořádání prostoru. Odvíjí se od významu ulice v hierarchii veřejných prostranství. Způsob uspořádání uličního profilu organizuje pohyb, musí vycházet z prostorových limitů a odpovídat významu ulice.

Ulice lze členit na základě urbanistického typu v hierarchii města a dopravního zatřídění, přičemž dopravní zatřídění by mělo z urbanistického typu vycházet a podporovat ho. Pokud je charakter prostoru v souladu s urbanistickým významem a dopravním zatříděním, může vzniknout kvalitní veřejné prostranství.

Pro potřeby Manuálu jsou definovány následující provozní charakteristiky uspořádání ulic, které se odvíjejí od míry sblížení nebo oddělování jednotlivých druhů pohybu: sdílený prostor, klidné a zklidněné ulice, významné ulice se zklidněným provozem, ulice zatížené motorovou dopravou.

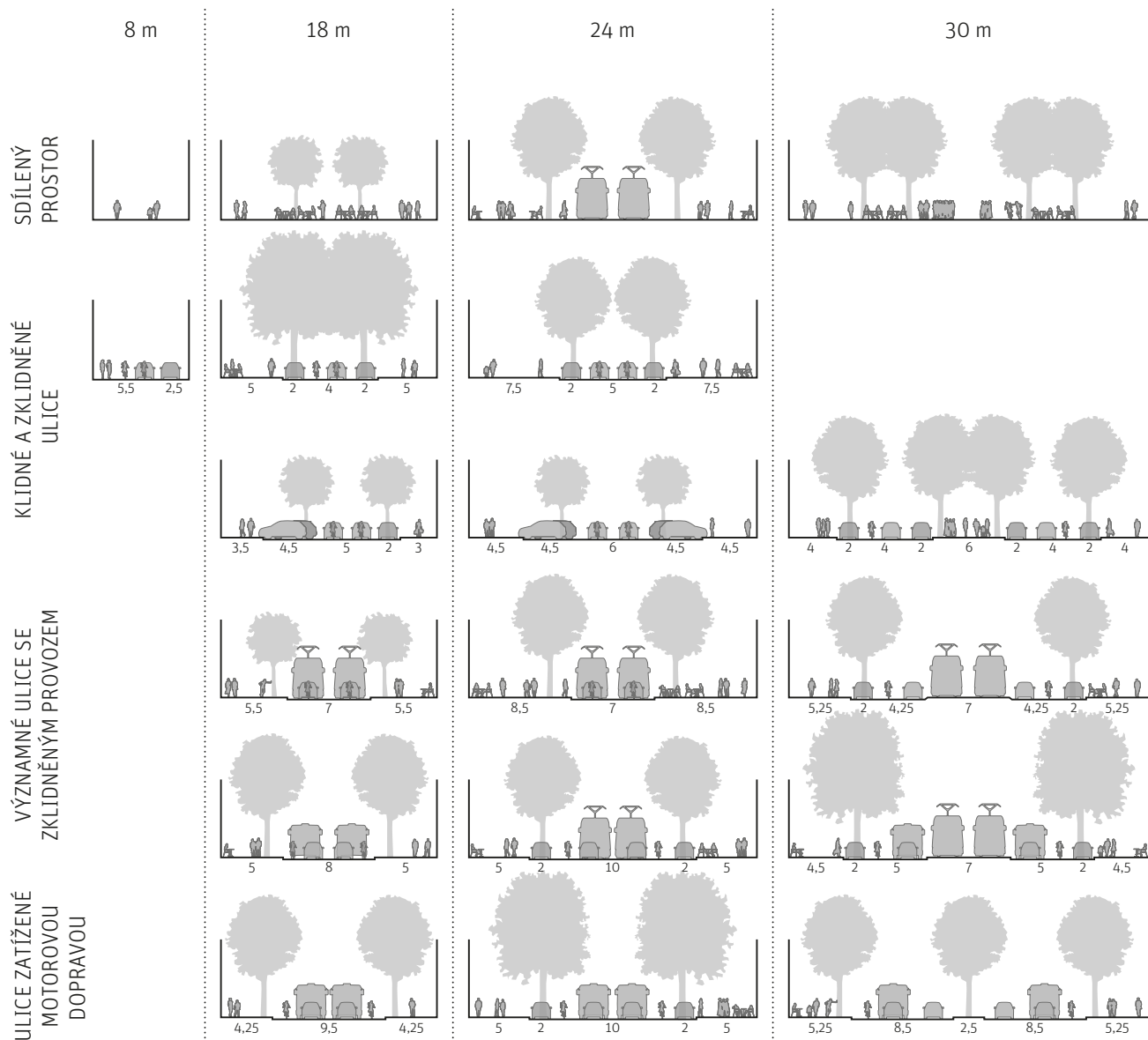
PŘÍKLADY ULIČNÍCH PROFILŮ

Sdílený prostor řešený formou pěší zóny s průjezdem veřejné dopravy
[Praha 1, náměstí Republiky | foto: Tomáš Cach]

Jednosměrná zklidněná ulice s obousměrným provozem jízdních kol, charakter dotváří stromořadí a volba přírodních materiálů
[Praha 6, Dr. Zikmunda Wintra | foto: Tomáš Cach]

ČÁSTI VEŘEJNÝCH PROSTRANSTVÍ

Veřejná prostranství musí zajistit dostatečnou ochranu pro slabší a zranitelnější uživatele před silnějšími a potenciálně nebezpečnějšími uživateli. Jedině tak můžou motivovat k šetrnějšímu a ohleduplnějšímu chování.

Obecně je vhodné přizpůsobit řešení potřebám různých druhů pohybu v prostoru, zpravidla v následujícím pořadí:

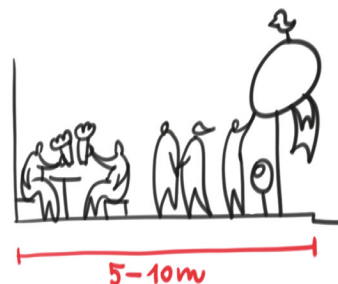
- pěšky
- veřejnou dopravou
- na kole
- autem

Toto pořadí preferencí vychází zejména ze zátěže daného pohybu pro okolí například z hlediska prostorových nároků, energetické náročnosti, míry znečištění životního prostředí apod., nelze ho však chápat dogmaticky.

Měl by být zachován přiměřený komfort pro průjezd vozidel, který by však neměl být na úkor pobytového charakteru a celkové kvality veřejného prostranství.

Jedním z nástrojů ke zkvalitnění prostoru je zklidňování dopravy. Snižování rychlosti vozidel ve městě celkově zvyšuje bezpečnost zejména pro chůzi a jízdu na kole.

PĚŠÍ PROSTOR

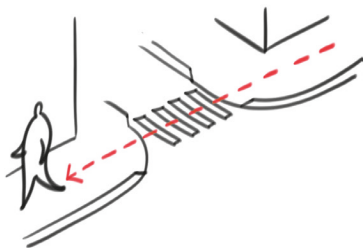
Chodník musí sloužit především chůzi — základnímu lidskému pohybu ve městě, současně má klíčový vliv na městský život, přístupnost a prostupnost města pro všechny obyvatele a návštěvníky. Pro pohyb na chodníku slouží volná část pro průchod. Chodník by měl být rozšířen o další plochu pro pobytové funkce a aktivity, stromořadí, prvky infrastruktury a další.

Předzahrádka v rámci chodníku podél fasády i v prostoru mezi stromy doplňuje příjemné prostředí ulice

[Praha 8, Křížkova | foto: Veronika Kučerová]

KŘÍŽOVATKY A KŘÍŽENÍ

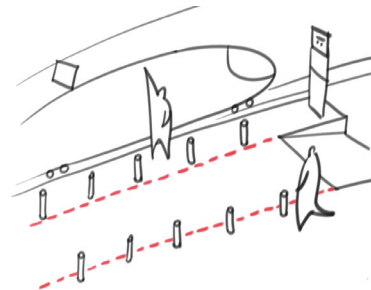

Městotvorné řešení křižovatek a křížení musí měřítkem a prostorovým tvaroslovím odpovídat urbanistickému charakteru místa. Současně chrání slabší a zranitelnější uživatele a je přívětivé pro pobyt a jiné nedopravní aktivity. Žádoucí je zachovat přímé trasy chůze, bez zacházek.

Křižovatka zklidněných ulic s rozšířením chodníku sníženým do úrovně vozovky a přechody na všech ramenech křižovatky
[Praha 6, Eliášova | foto: Tomáš Cach]

ZASTÁVKY TRAMVAJÍ A AUTOBUSŮ

Zastávky by měly být kompoziční součástí architektury prostoru, dobře viditelné a snadno dohledatelné. Komfortní bezbariérový přístup přes zklidněnou jednopruhovou vozovku na tramvajový ostrůvek je možné řešit zvýšenou vozovkou v celé délce úseku.

Vhodně zvýšená vozovka podél úzkého tramvajového ostrůvku včetně bezbariérové úpravy pro nevidomé
[Brno, Šilingrovo náměstí | foto: Vojtěch Novatný]

Prvky

Nejobsáhlejší část Manuálu se týká prvků veřejných prostranství. Pravidla jsou formulována tak, aby zohlednila roli a vliv prvku na celkovou kvalitu veřejných prostranství. Cílem není popsat prvek sám o sobě, ale stanovit zásady jeho navrhování s ohledem na celek.

Pro posílení identity města a jeho image je žádoucí, aby se v hlavním městě používaly typicky pražské prvky. V Praze se vyskytuje mnoho různorodých řad standardizovaného mobiliáře, které identitu města spíše oslabují. Z tohoto důvodu by bylo vhodné iniciovat vznik Katalogu vybavení veřejných prostranství. Pro významná veřejná prostranství ale může být vhodnější specifický mobiliář, který by reflektoval charakter místa.

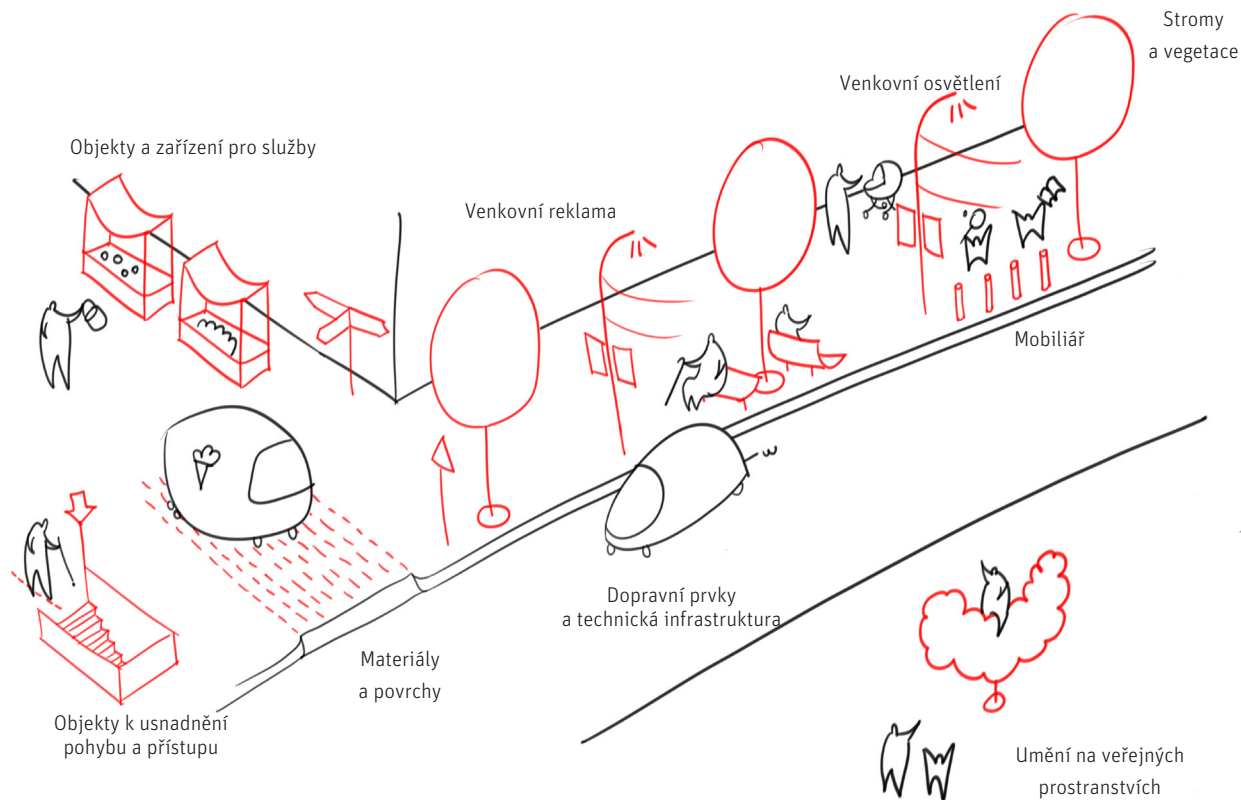
Už nyní je vhodné běžné utilitární kovové prvky sjednocovat jednotnou barevností dle Manuálu.

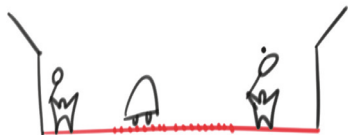
Dopravní řešení, volba materiálů i vzhled prvků společně přispívají ke sjednocení veřejného prostranství a zvyšování jeho pobytoivosti
[Brno, Joštova | foto: Vojtěch Novotný]

Sjednocení barevnosti a stylu prvků veřejných prostranství a jejich uspořádání v jedné řadě
[Slovensko, Žilina | foto: Tomáš Cach]

MATERIÁLY A POVRCHY

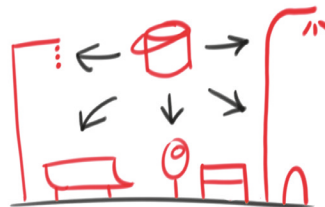

V oblastech se zklidněnou dopravou, kde je vozovka zvýšena na úroveň chodníku, je vhodné eliminované výškové rozdíly nahradit decentním odlišením materiálu povrchu nebo skladbou dlažby. Zvolené materiály by měly být příbuzné a podporovat scelení prostoru.

Kombinace povrchů pro různé druhy využití prostoru. Hladký povrch pohodlnější pro cyklisty a pěší, jasné odlišení povrchu pro motorovou dopravu. Vše je barevně sladěné v jednom odstínu

[Francie, Paříž | foto: Jan Harciník]

Podoba utilitárních prvků by měla být vždy podřízena celku. Sladění materiálů, povrchů a barevnosti přispívá ke scelení a zklidnění celkového působení daného prostoru a současně podporuje kompoziční difference. Posiluje charakter hlavního města jako celku i jeho základních částí.

Sjednocení povrchů pomáhá zklidnit a jasné vymezení dané prostranství

[Brno, Běhounská | foto: Marek Kundra]

STROMY A VEGETACE

Správně uspořádaná skupina stromů je schopna vytvářet kompozici podobnými prostředky, jaké používá architektura. Některá náměstí mohou být „zastřešena“ zapojenými korunami a přispět k pestřejší nabídce typů veřejných prostranství.

Parkovací plochy je vhodné doplnit parkově upravenou vegetací s dostatečným množstvím stromů s adekvátním prostorem pro kořenovou složku. Parkovací plochy by neměly být řešeny jako jednolitá plocha.

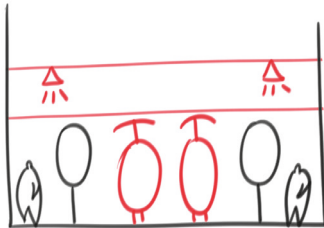

Strom ve veřejném prostoru zvyšuje jeho pobytovou kvalitu
[Praha 1, plácek na křižovatce Dlouhého, Kozí, V Kolkovně a Masné | foto: Vladimír Sitta]

Stromy na parkovišti příznivě ovlivňují kvalitu prostředí
[Německo, Berlín | foto: Jan Harciník]

DOPRAVNÍ PRVKY A TECHNICKÁ INFRASTRUKTURA

Funkční požadavky sítě technické a dopravní infrastruktury je nutné koordinovat se základní rolí veřejného prostoru jako pobytového místa. Technická a dopravní infrastruktura by se ve vizuálním a dalším smyslovém vnímání prostoru zpravidla měla uplatňovat co nejméně. Pro minimalizaci bariér by měly být prvky infrastruktury sdružovány do společných objektů úsporných velikostí.

Příklad ulice s převěsy mezi budovami, tj. bez sloupů trakčního tramvajového vedení a osvětlení
[Praha 7, Milady Horákové | foto: Tomáš Cach]

VENKOVNÍ OSVĚTLENÍ

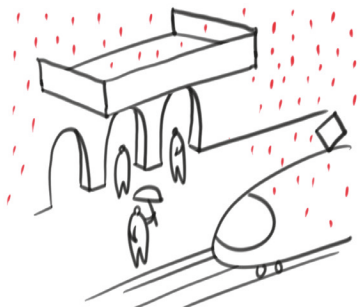

Veřejné osvětlení významným způsobem ovlivňuje atmosféru a vzhled veřejných prostranství. Při jejich návrhu je třeba vzít v úvahu kulturně-historické a estetické hodnoty a respektovat je při volbě osvětlovací soustavy i parametrů osvětlení.

Vhodná kombinace plošného architekturního osvětlení a světelného zdůraznění vybraných částí budovy
[Praha 1, Václavské náměstí | foto: Petr Žák]

MOBILIÁŘ

Přístřešky zastávek veřejné dopravy by měly ladit s dalším městským mobiliářem a lépe reagovat na místní potřeby. Bočnice přístřešků chrání proti povětrnostním vlivům, avšak zužují profil chodníku. Pokud přilehlé budovy tvoří přirozenou ochranu před povětrnostními vlivy, je vhodné je využít a přístřešek už neumísťovat.

Sedací mobiliář by měl být uživatelsky vstřícný a vybízet k použití. V každé situaci je žádoucí zvážit, čemu má primárně sloužit a tomu přizpůsobit design a uspořádání. Např. protilehlé sezení podporuje sociální interakci.

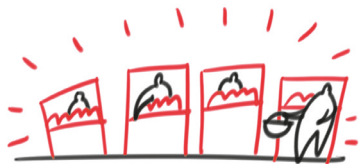

Ochrana před nepřízní počasí zajišťuje vstup do pasáže.
Samostatný přístřešek zde není zapotřebí
[Praha 1, Vodičkova | foto: Veronika Kučerová]

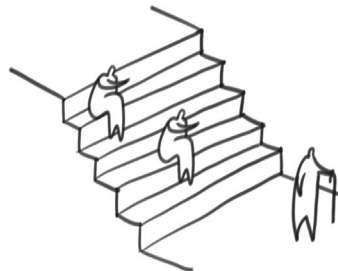
Vhodně umístěné lavičky čelem do veřejného prostoru s krytými zády
[Dánsko, Kodaň | foto: Adam Gebrian]

OBJEKTY A ZAŘÍZENÍ PRO SLUŽBY

Nejvhodnějším místem pro trhy jsou tradiční místa na náměstích a plázcích, která vznikla za tímto účelem. V rámci trhu by měly být v souvislosti s celkovou vizuální podobou zajištěny alespoň jednotná barevnost a jednoduchý tvar stánků.

OBJEKTY K USNADNĚNÍ POHYBU A PŘÍSTUPU

Veřejná prostranství by měla umožnit komfortní a bezpečný pohyb také osobám s pohybovým postižením. Schody však mohou mít i výrazný městotvorný potenciál, mohou být nejen komunikačním propojením, ale druhotně přispívat také k pobytovosti prostranství a sloužit například jako mobiliář k sezení.

Uzavíratelný kiosek dlouhodobě umístěný na náměstí umožňuje snadnou údržbu, vyšší trvanlivost a vhodně zapadá do okolí
[Španělsko, Madrid | foto: Tomáš Cach]

Schodiště zastává i roli mobiliáře v podobě pobytových schodů k sezení
[Itálie, Řím | foto: Jan Harciník]

VENKOVNÍ REKLAMA

Reklama označující provozovnu by měla být součástí architektury budovy, respektovat její fasádu a tektoniku. Je žádoucí, aby reklamní potisk slunečníků a markýz v souvislé zástavbě byl složen pouze z jednotlivých znaků (písmen, číslic a log) a jednotně barevného podkladu.

Plochy pro reklamu respektují členění fasády a jednotlivé reklamy jsou barevně sladěny
[Německo, Berlín | foto: Žofie Raimanová]

UMĚNÍ NA VEŘEJNÝCH PROSTRANSTVÍCH

Umělecké dílo přispívá ke kvalitě veřejných prostranství, je-li vhodně zohledněn jeho ideový a prostorový vztah k místu. Je třeba posílit vztah architektury a umění a podpořit roli umění ve veřejném prostoru. Umělecké dílo přestává být objektem určeným pouze k nahlížení. Rozšiřují se tím možnosti pro obohacení a aktivaci veřejných prostranství.

Umělecké dílo, které je na pomezí sochy a architektury či sochy a mobiliáře. Socha tak vytváří obyvatelný prostor a aktivuje místo
[Velká Británie, Londýn | foto: Žofie Raimanová]

Brožura k dokumentům :

MANUÁL tvorby veřejných prostranství hlavního města Prahy

STRATEGIE rozvoje veřejných prostranství hlavního města Prahy / návrh

—

Institut plánování a rozvoje hlavního města Prahy

Sekce detailu města

Kancelář veřejného prostoru

Vyšehradská 57, 128 00 Praha 2

—

www.iprpraha.cz/manual

AUTORSKÝ TÝM KANCELÁŘE VEŘEJNÉHO PROSTORU:

Ing. arch. Pavla Melková

MgA. Žofie Raimanová

Ing. arch. Tomáš Cach, Mgr. Daniela Doležalová, Ing. arch. Vladimír Fialka,

Ing. arch. Kateřina Frejlichová, Ing. arch. Jan Harciník, Ing. arch. Jakub Hendrych,

Ing. arch. Jan Kadlas, Veronika Kučerová, Ing. arch. Zuzana Kuldová,

MgA. Marek Kunderata, Ing. arch. Radek Novotný, Ing. akad. arch. Jan Šépk, a

Ing. arch. Martin Špičák, Ing. Štěpán Špoula

EXTERNÍ SPOLUPRÁCE:

JUDr. PhDr. Jiří Plos, Ing. arch. Vladimír Sitta, Ing. arch. Petr Žák, Ph.D.

GRAFICKÝ NÁVRH / SAZBA BROŽURY:

Klára Mítlenerová, Ing. arch. Kateřina Dolejšová (koncept / supervize)

ILUSTRACE: MgA. Marek Kunderata

SCHÉMATA: Ing. arch. Tomáš Cach, Ing. arch. Zuzana Kuldová

JAZYKOVÁ KOREKTURA: PhDr. Nataša Macháčová

FOTO MANUÁLU: Jan Malý

© IPR/SDM/KVP, 2014–10

Vydal Institut plánování a rozvoje hl. m. Prahy.

Samostatné obrazy, text i dílčí části je možné

(s ohledem na autorský zákon) šířit, kopírovat

a rozmnožovat libovolnou technikou.

Rozsáhlejší citaci nebo vyšší náklad

je nutno dojednat s vydavatelem.

Vždy je nutné uvést zdroj.

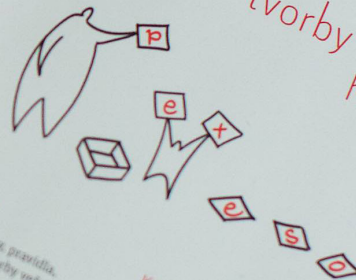
MANUÁL
tvorby veřejných prostorů
hlavního města Prahy

manul.ipr.praha.cz

MANUÁL
tvorby veřejných prostorů
hlavního města Prahy

MANUÁL
tvorby veřejných prostorů
hlavního města Prahy

MANUÁL
tvorby veřejných prostorů
hlavního města Prahy

M
tvorby veřejných
hlavního

Co je Manuál?

Manuál přináší principy, pravidla, doporučení a kritéria tvorby veřejných prostorů. Slouží jako podklad definice jejich kvality, reaguje na dlouhodobě řešené problémy a oděává se situací ke zlepšení situace od veřejné měřky po detail.

Prů průběžně dokumenta byly využity metodické příklady manuálu veřejných prostorů a zpráva kvalitou veřejných prostorů, současně také tyto údaje zahrnují odlišnosti například v legislativní prostředí, se správními, politickými a kulturní situací v Praze.

Kde Manuál vznikl?

Institut plánování a rozvoje hl. m. Prahy (IPR) je hlavní koncepční pracoviště Prahy v oblasti architektury, urbanismu, rozvoje, tvorby a spravy města.

Veškeré aktivity IPR Praha sledují jeden společný cíl – učinit Prahu živým, otvoreným, dynamickým a konkurenčně schopným městem, které je připraveno pro život, krásné reaguje na současnou potřeby obyvatel a oblastí mezi nejbudovnějšími městy v Evropě.

Od roku 2012 je součástí IPR také kancelář veřejného prostoru, jejím úkolem je podporovat vývoj města a oblastí veřejných prostorů a vytvářet koncepty jejich rozvoje.

Nová Strategie rozvoje veřejných prostorů a Manuál využijí metodických postupů jako pravidla tvorby a realizace politiky a kvalitu prostředí veřejných prostorů.

Komu je Manuál?

Manuál a návrhový rámec v něm zahrnují, které procesy tvorby veřejných prostorů v rámci státního, městského, obecního, národního, světového, globálního, evropského a světového. Využití lze zejména sdílet organizací a jejich projektami, které, ale také součástí svých a veřejnosti.

IPR
PRAHA

CO PRÁVĚ DRŽÍTE V RUKOU?

Brožura k dokumentům Manuál tvorby veřejných prostranství hl. m. Prahy a návrh Strategie rozvoje veřejných prostranství hl. m. Prahy obsahuje výtah stěžejních témat. Jejím smyslem je přístupnou formou představit základní principy, které z dokumentů vyplývají.

Tato brožura není úplnou verzí dokumentů,
slouží pouze pro informační účely.

Úplnou verzi obou dokumentů lze stáhnout:
manual.iprpraha.cz